

Handläggare
Solveig Nilsson
Telefon: 08-508 04 052

Till
Hässelby-Vällingby
stadsdelsnämnd
2018-02-01

Remiss om Stockholms stads strategi för det rörliga friluftslivet 2018-2022

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 146-1764-2017

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden justerar beslutet omedelbart.

Denise Melin
stadsdelsdirektör

Marie Janemar
stabschef

Sammanfattning

Kommunfullmäktige har uppdragit åt idrottsnämnden att ta fram en kompletterande riktlinje till det idrottspolitiska programmet i form av en riktlinje för friluftspolitiken. Riktlinjen ska underordnas och vara ett komplement till det idrottspolitiska programmet.

Förvaltningen är positiv till den föreslagna strategin som känns tydlig och genomarbetad. Förvaltningen anser att en viktig uppgift för staden är att finna fungerande samverkansformer med både föreningar och privata aktörer. Eftersom de idrottspolitiska satsningarna har fokus på fysisk aktivitet och motion ur ett folkhälsoperspektiv är det viktigt att en mångfald av aktiviteter erbjuds och tillgängliggörs för att det ska bli möjligt att uppnå målet om en fysiskt aktiv befolkning. Folkhälsa, bredd- och elitidrott betingar varandra. Konkurrensen om mark leder emellertid ofta till svåra avvägningar mellan olika mål och intressen. Det är därför viktigt att staden i samband med den fysiska planeringen bevakar att det säkerställs tillräckligt med grönytor för friluftsliv, spontanidrott och motion samt att stadens idrottsanläggningar har en bra geografisk spridning.

Bakgrund

Kommunfullmäktige har uppdragit åt idrottsnämnden att ta fram en kompletterande riktlinje till det idrottspolitiska programmet i form av en riktlinje för friluftspolitiken. Riktlinjen ska underordnas och vara ett komplement till det idrottspolitiska programmet.

Sammanfattning av remissen

Syftet med att ta fram en strategi för det rörliga friluftslivet är att tydliggöra stadens mål och ambitioner med friluftsverksamheten. Detta dokument ska genom mål, riktlinjer och strategier vägleda stadens arbete med friluftsförådringar. Friluftsstrategin ska bidra till arbetet med att få fler stockholmare att upptäcka möjligheterna att utöva friluftsliv i Stockholms stad.

Målen i denna friluftsstrategi är:

1. Att öka andelen stockholmare som utövar ett rörligt friluftsliv.
2. Att förbättra förutsättningarna för invånarna att utöva ett rörligt friluftsliv.

Alla stockholmare ska stimuleras till att utöva ett rörligt friluftsliv. Då forskning visat att vissa grupper är underrepresenterade i friluftsutövandet, på grund av synliga eller osynliga barriärer, ska särskilt fokus läggas på att nå:

- Ungdomar 13-19 år.
- Personer med funktionsnedsättning.
- Personer med lägre socioekonomisk bakgrund än genomsnittet.
- Personer med utländsk bakgrund.

Nationella mål med friluftslivet

Naturvårdsverket har satt upp 10 nationella mål för friluftslivet i Sverige. Nedan redovisas Naturvårdsverkets målområden och hur Stockholms stad omsätter de nationella målen till lokala målsättningar.

Tillgänglig natur för alla

Alla invånare i Stockholm ska erbjudas möjlighet att utöva friluftsliv utifrån sina villkor och förutsättningar. Oavsett om individen har en funktionsnedsättning, bristande ekonomiska resurser eller obefintlig erfarenhet av natur ska denne kunna utöva någon typ av friluftsliv inom stadens gränser.

Starkt engagemang och samverkan

Staden ska verka för att ideella organisationer, föreningar och företag kan utöva sin friluftsverksamhet i staden. Föreningar ska på

olika sätt stöttas för att underlätta för invånarna i Stockholm att kunna utöva organiserat friluftsliv. I Stockholm ska de förvaltningar som ansvarar för friluftsförhållanden ha ett nära samarbete och en samsyn kring mål och inriktning för friluftslivet.

Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för och många gånger en förutsättning för allt friluftsliv. Stockholms stad ska i arbetet med friluftsförhållanden värna Allemansrätten och där så är möjligt informera nyttjarna av anläggningen eller området om innebörden.

Tillgång till natur för friluftsliv och Attraktiv tätortsnära natur

Staden ska arbeta för att erbjuda attraktiva möjligheter till friluftsliv både i stockholmarnas närmiljö likväl som att erbjuda områden som invånare från hela staden lockas att besöka.

Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

I Stockholm ska det finnas ett rikt utbud av friluftaktiviteter som är tillgängliga för såväl invånare som besökare. Detta finns inte minst genom vattennära aktiviteter som strandbad med attraktiva aktiviteter, möjligheter till båtliv och fiske samt skridsko- och skidåkning vintertid.

Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Skyddade områden är en stor resurs för utövande av friluftsliv. Genom underhåll och skötsel av friluftsområden kan området i sig inspirera till utövande av friluftsliv.

Ett rikt friluftsliv i skolan

Undervisning i friluftsliv bedrivs framförallt inom ramen för ämnet idrott och hälsa men integreras med fördel även i andra ämnen. Lärmiljön varierar mellan att ske i skolbyggnaden, i närområdet och i naturen.

Friluftsliv för god folkhälsa

I stadens idrottspolitiska program är den huvudsakliga målsättningen att få fler stockholmare fysiskt aktiva. Forskning är enhällig med att fysisk aktivitet verkar hälsofrämjande på både individ- och populationsnivå. En fysiskt aktiv befolkning ger en god folkhälsa vilket ger samhällsekonomiskt positiva effekter.

God kunskap om friluftslivet

Staden strävar efter att besitta goda kunskaper om friluftslivet. Detta innebär att både ha kunskap om exempelvis skötsel av

friluftsanläggningar likväl som att ha kunskap om människors utövande av friluftsliv och om hur friluftslivet utvecklas.

Strategier och aktiviteter

Som grund får detta avsnitt ligga Naturvårdsverkets nationella mål samt målen i Stockholms stads idrottspolitiska program. Med de lokala målen och de prioriterade målgrupperna för friluftslivet i Stockholm har staden identifierat tre huvudsakliga strategier för ett förbättrat rörligt friluftsliv i Stockholm. Strategierna med tillhörande aktiviteter redovisas nedan under rubrikerna *information, samverkan och anläggningar*.

Information

Stockholms idrotts- och friluftskarta

- Idrottsförvaltningen ska varje år uppdatera Friluftskartan. Uppdateringen ska ske i samverkan med intresserade friluftsanslagställen i staden och följa utvecklingen av möjligheter att utöva olika aktiviteter till exempel paddling, klättring och simning i öppet vatten.
- Särskilda insatser ska göras för att i större utsträckning sprida Friluftskartan till de prioriterade grupperna.

Digital information

- Staden ska fortsätta hålla *stockholm.se* samt hemsidan och appen Naturkartan uppdaterade på information. Särskilt viktigt är att informera om tillgängligheten på platserna. Staden ska dessutom sträva efter att dessa medier ska vara lockande och inspirera besökare till att utöva friluftsliv.
- Digitala plattformar ska utgöra stadens primära informationskanal till stockholmarna gällande uppdateringar av statusen på skidspår och plogade sjöisbanor.

Kampanjer

- Stockholms stad ska genomföra informationskampanjer om möjligheterna att utöva ett rörligt friluftsliv i Stockholm.

Tillgänglighetsanpassad information

- Information om möjligheterna att utöva ett rörligt friluftsliv ska finnas tillgängligt på den kommande fritidsappen.
- Organisationer och föreningar som organiserar ett rörligt friluftsliv ska erbjudas möjlighet att informera om sina verksamheter på Fritidsnätet samt på fritidsutvecklarnas blogg.

- Idrottsförvaltningen skapar ett enhetligt skyltprogram för motionsspår/skidspår, sjöisbanor, friluftsområden, vandringsleder och leder för stigcykling.
- Idrottsförvaltningen är respektive markägare behjälplig när denne erbjuds köpa in skyltar och informationsmaterial. Markägaren ansvarar sedan för att sätta upp och underhålla materialet.
- Stadsdelsnämnderna ansvarar för att det finns skyltning och vägledning för att hitta till lämpliga målpunkter i stadsdelsområdet, exempelvis strandbad, parker och motionsspår.
- För att utveckla ett lärande friluftsliv ska staden i friluftsområden upprätta skyltar som informerar om den omgivande miljön. Denna informativa skyltning kan till exempel förmedla kunskap om skogstyper, djurriket eller historiska platser.

Samverkan

Samverkan internt i staden

- Idrottsförvaltningen ska ta initiativ till en intern samverkan mellan stadens förvaltningar gällande friluftslivsfrågor och berörda förvaltningar ska samverka aktivt.
- Idrottsförvaltningen och berörda stadsdelsförvaltningar ska under somrarna själva eller i samarbete med föreningslivet vara delaktiga i öppna verksamheter vid strandbaden. Verksamheterna kan innehålla exempelvis simskola, livräddning och olika typer av organiserade idrotts- och motionsaktiviteter.
- Idrottsförvaltningen ska agera rådgivande i utvecklingen av strandbaden med syfte att möjliggöra ökad fysisk aktivitet.
- Idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna ska arbeta för att underlätta för föreningsverksamhet i vattennära lägen. Det kan till exempel handla om att möjliggöra etablering av kajakklubbar, skridskoklubbar och dylika verksamheter som även erbjuder möjligheter för allmänheten att utöva aktiviteterna.
- Inriktningen på en del feriearbeten riktas mot skötsel av friluftsanläggningar och områden samt mot information och guidning om friluftsmöjligheterna i staden.
- Idrottsförvaltningen ska vara stödjande och rådgivande gällande tillgänglighet vid friluftsanläggningar och områden.

Samverkan med externa aktörer

- Idrottsförvaltningen och stadsdelsförvaltningarna ska tydligare ta initiativ till dialog och samverkan med friluftsföreningar,

idrottsföreningar och organisationer kring hur vi tillsammans kan skapa ännu bättre möjligheter för stadens invånare att utöva ett rörligt friluftsliv. Föreningsbidragen till stadens barn- och ungdomsföreningar blir en naturlig stöttning för föreningar som arbetar för att fler barn och ungdomar ska utöva ett aktivt friluftsliv.

- För att inspirera och möjliggöra för grupper som av olika anledningar inte utövar friluftsliv är det av vikt att stadens verksamheter, exempelvis fritidsgårdar, korttidsboenden och gruppboendestäder, aktivt arbetar för att besökare och boende erbjuds sådana möjligheter. En beprövad framgångsfaktor har visat sig vara när stadens verksamheter samverkar med friluftsaktörer.

Anläggningar

Årstidsanpassade anläggningar

- Idrottsförvaltningen ska systematisera möjligheterna till att utveckla anläggningar och ytor så att de blir attraktiva och användbara under merparten av årets dagar.
- Idrottsförvaltningen ska utreda möjligheterna att vintertid ploga sjöis i de västra delarna av staden de år detta är relevant.

Tillgänglighet

- Idrottsförvaltningen ska utreda möjligheten att tillgänglighetsanpassa ytterligare något av de motionsspår som förvaltningen förfogar över.
- Vid alla plogade sjöisbanor ska det finnas minst en "påfart" som är tillgänglighetsanpassad för personer med rörelsebegränsning.
- När idrottsförvaltningen etablerar nya utegym ska en del av eller alla maskiner vara tillgänglighetsanpassade.
- Respektive stadsdelsförvaltning ansvarar för att stadens strandbad har god hållbarhet och tillgänglighet och är attraktiva och inbjudande för vattennära rekreation. Stadsdelsförvaltningarna ansvarar även för att utveckla eventuella nya badplatser.

Motionsspår och skidspår

- Idrottsförvaltningen bistår med råd och rekommendationer för åtgärder av motionsspåren till respektive förvaltare för att uppnå en jämn kvalitet över staden samt för ökad trygghet i spåren.
- Stadsdelsförvaltningarna ska med stöd av idrottsförvaltningen utreda möjligheten att upprätta motionsspår i bebyggda områden för att möjliggöra ökad trygghet och tillgänglighet. Det kan till

exempel handla om att skylta en sträcka på gångvägar och/eller trottoarer.

- Idrottsförvaltningen och berörda stadsdelsförvaltningar ska utreda möjligheten att klassificera motionsspåren utifrån svårighetsgrad liknande utförsåkningens färgkodning. Här kan faktorer som lutning och längd på backar, spårlängd med mera vägas in.
- Stockholms stad ska utreda möjligheterna för att utveckla stigcykling på stadens mark.

Ansvar för friluftsanläggningar och verksamheter inom Stockholms stad är uppdelat på flera nämnder.

Ansvarsområde	Ansvarig nämnd
Båtsport	Idrottsnämnden
Fiskevård	Idrottsnämnden
Föreningsstöd	Idrottsnämnden/stadsdelsnämnderna
Förvaltning/skötsel av naturreservat	Stadsdelsnämnderna, Trafiknämnden (Hansta och Igelbäcken), Fastighetsnämnden
Hammarbybacken	Idrottsnämnden (f.n. entreprenad, Skistar)
Information/kommunikation	Berörda nämnder
Mark/anläggningar belägna inom Djurgården	Kungl. Djurgårdsförvaltningen
Motions- skidspår/utegym inom kommungränsen	Respektive stadsdelsnämnd
Naturskolor	Utbildningsnämnden
Parker	Respektive stadsdelsnämnd, Trafiknämnden (Järvafältet och Årstafältet)
Plogade sjöisbanor	Idrottsnämnden
Skidspår/utegym på idrottsmark	Idrottsnämnden
Sportfält	Idrottsnämnden
Stadens motions-, skidspår/utegym utanför kommungränsen	Idrottsnämnden
Strandbad	Respektive stadsdelsnämnd
Strategiska frågor om det rörliga friluftslivet	Idrottsnämnden
Tillsyn av naturreservaten	Miljö- och hälsoskyddsmyndigheten

Ärendets beredning

Detta ärende har utarbetats inom avdelningen för strategi och internservice.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till den föreslagna strategin som känns tydlig och genomarbetad. De framtagna förslagen till strategier med åtföljande aktiviteter för säkerställande av att stadens idrottspolitiska mål uppnås, är en bra utgångspunkt för det fortsatta utvecklingsarbetet med syfte att i förlängningen uppnå de nationella målen för friluftslivet.

Förvaltningen anser att en viktig uppgift för staden är att finna fungerande samverkansformer med både föreningar och privata aktörer. Eftersom de idrottspolitiska satsningarna har fokus på fysisk aktivitet och motion ur ett folkhälsoperspektiv är det viktigt att en mångfald av aktiviteter erbjuds och tillgängliggörs för att det ska bli möjligt att uppnå målet om en fysiskt aktiv befolkning.

Genom ekonomiskt stöd till idrottsföreningar och genom att erbjuda idrottsanläggningar kan staden även bidra till att skapa förutsättningar för talanger att utvecklas som kan inspirera fler att bli aktiva och börja idrotta. Folkhälsa, bredd- och elitidrott betingar varandra. Förvaltningen anser att det också finns skäl att anta att aktivt deltagande i idrottsföreningar medverkar till social stabilitet, inte bara för deltagande barn och ungdomar utan också för deras familjer. Engagemang i föreningsliv och/eller barns idrottsutövning kan bidra till att utanförskap minskar.

Konkurrensen om mark leder emellertid ofta till svåra avvägningar mellan olika mål och intressen. Det är därför viktigt att staden i samband med den fysiska planeringen bevakar att det säkerställs tillräckligt med grönytor för friluftsliv, spontanidrott och motion samt att stadens idrottsanläggningar har en bra geografisk spridning.

Bilaga: Remiss från kommunstyrelsen, dnr 146-1764-2017